

ВПЛИВ СТУДЕНТОЦЕНТРОВАНОГО ПІДХОДУ НА ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЯКОСТІ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

Ставицький А.В.

Національний експерт з реформування вищої освіти України в
рамках Болонського процесу, к.е.н, доц.

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ЯКІСТЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- Нова редакція Закону України «Про вищу освіту» поставила за мету підвищення якості вищої освіти в нашій країні.
- Проте, як не дивно, українські університети за незначним виключенням, не зробили рішучих кроків по стимулюванню освіти високої якості.
- НАВІЩО???

АЛЕ...

	Населення (2014)	Студенти (2011)	Студенти (2015)
Дуже низька	7,5	0,8	4,0
Скоріше низька	21,3	6,7	21,1
Середня	47,3	40,9	51,1
Скоріше висока	13,5	39,6	17,3
Дуже висока	1,9	7,9	0,7
Важко сказати	9,0	4,1	5,6

ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ

- У XIX столітті освіта була направлена на те, щоб підготувати людину для виконання певних відомих завдань, що сприяло появі стандартизованих методів навчання, підвищенню загального рівня освіти, систематизації та структуризації наукової інформації.
- Кінець XX – початок XXI століть можна охарактеризувати з економічної точки зору як конкуренцію у всіх сферах життя, що вимагає постійної появи нових рішень, удосконалень, завоювання ринків. В світі виник попит на фахівців нового рівня, які здатні самотійно оцінювати проблеми, шукати рішення в умовах невизначеності, знаходити нові можливості для виграшу конкурентної боротьби.

НАРАЗІ ВИБІР

- дисциплін,
- професорів,
- університетів,
- тривалості навчання,
- інтенсивності навчання.

Фактично, університети лише прилаштовувалися до вимог ринку, оскільки фінансування їх діяльності прямо залежить від якості функціонування економіки.

ЧОМУ?

- Поки не будуть усунуті причини низької конкуренції на ринку праці, будуть існувати передумови для функціонування університетів з низькою якістю вищої освіти. Зокрема, реальна конкуренція на ринку праці можлива лише за умови значного зростання заробітних плат, які будуть стимулювати залучення найкращих спеціалістів з усіх регіонів планети.

ЩО РОБИТИ ЗАРАЗ?

- Якість освіти починається з викладача!!!
- Блискучі науковці далеко не завжди можуть бути гарними викладачами.
- У вітчизняних університетах оцінка діяльності слабо прив'язана до результатів саме викладацької діяльності (кількість наукових публікацій, участь у конференціях, громадській роботі тощо).
- В той же час безпосередня діяльність викладача щодо проведення аудиторних занять, консультацій студентам, створення сприятливих умов до навчання не має, як правило, конкретного вираження при оцінці його роботи, що, в свою чергу, суттєво знижує мотивацію науково-педагогічного персоналу, а значить, і якості навчання.

ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ

- Персональність.
- Фаховість у предметність області.
- Відносини з студентами.
- Професіональна компетентність.
- Викладацький стиль.
- Стиль управління аудиторією.

ВИКЛИК

- В університетах необхідно ввести нові критерії, які б засвідчували, що особи, залучені до викладацької роботи, мають відповідну кваліфікацію та здатні отримувати і генерувати нові знання, адаптувати їх до сучасних умов та вимог, мають необхідні вміння і досвід для того, щоб ефективно передавати студентам свої знання і розуміння предмету в різних ситуаціях навчання.
- Питання мотивації!!!

НАЙВАЖЛИВІШІ ФАКТОРИ ЕФЕКТИВНОГО НАВЧАННЯ

1. Чітке пояснення, тобто викладача мають розуміти легко та з першого разу більшість студентів.
2. Ефективне використання часу лекції/семінару, інакше студенти втрачають мотивацію до подальшого відвідування, перестають виконувати самостійну роботу, знижують загальний бал групи.
3. Позитивне навколишнє середовище. Його визначають атмосфера на заняттях, наскільки легко задати викладачу питання та отримати відповідь.
4. Стимулюючі матеріали курсу. Не слід плутати ці документи з методичними матеріалами дисципліни, адже тут дуже важливим є цікаві неочікувані студентами питання, які будуть провокувати подальше вивчення дисципліни, її практичне застосування, неочікувані можливості реалізації розглянутих методів.
5. **Отримання нових знань, що характерно для сучасного інформаційного світу.**

Серед важливих факторів також визначено такі: «комплексний іспит», «чесне та прозоре оцінювання», «доступність викладача для консультацій».

ЧОГО ХОЧУТЬ СТУДЕНТИ ЗАРАЗ?

- Гнучкі опитування студентів після кожного іспиту.
- Прості питання дозволяють зрозуміти відношення студентів до різних аспектів прочитаного курсу, до залучених викладачів, викладацьких методик, рівня завдань тощо.
- За допомогою агрегованої інформації про таке опитування можна робити удосконалення програми дисципліни, знаходити її недоліки та оперативно їх усувати.

ТАКИМ ЧИНОМ...

- Наразі українські університети стоять перед глобальною дилемою свого розвитку. З одного боку, відсутність реальної фінансової автономії не дозволяє змінювати структурно кількість студентів, залучати найкращих викладачів. З іншого боку, підвищення глобальної конкуренції визначає загрозу самому подальшому існуванню більшості навчальних закладів через можливість програшу конкурентної боротьби за студентів. Вже зараз університети мають замислитися щодо якості освіти, яку вони надають.
- Основним джерелом підвищення якості будуть виступати не стільки інституційні зміни, скільки роль самого викладача. У цьому аспекті дуже важливо створити умови для його всебічного розвитку. Однак поточна система освіти ставить невірні акценти, оцінюючи наукові та організаційні, а не викладацькі здібності працівників.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

Член Національної команди експертів
із реформування вищої освіти України

к.е.н., доц. А.В. Ставицький

a.stavytskyi@gmail.com